

Als het aan de Raad voor Cultuur ligt, krijgt de Nederlandse publieksfilm geen cent subsidie meer uit de cultuurbegroting, en wordt alleen de zogeheten kwaliteitsfilm nog financieel ondersteund. 'Meer geld voor artistieke films', luidt kort gezegd het advies dat onlangs in de Cultuurnota 2005/2008 werd verwoord, een mening die in deze **Boekman** door meerdere regisseurs wordt gedeeld. 'Volwaardige budgetten verstrekken voor onmogelijke films, en zonder markt criterium graag', antwoordt Rudolf van den Berg, regisseur van onder meer **Bastille** en **De Avonden** op onze vraag wat er nodig is om de Nederlandse film de internationale top te laten bereiken. Ook Digna Sinke, regisseur van **Belle van Zuylen**, meent dat er meer financiële ruimte voor eigenzinnige en authentieke films moet komen.

Of de regisseurs het ook zo roerend met de Raad eens zijn als deze onomwonden stelt dat de gesubsidieerde filmsector niet alleen door een tekort aan subsidie, maar ook door een nijpend gebrek aan visie, daadkracht en artistieke innovatiedrang in crisis verkeert, is minder aannemelijk. De wil om kwalitatief goede films te maken is er volgens de meeste regisseurs volop in Nederland, alleen de centen ontbreken. Volgens Patrick Minks, editor van **Ford Transit**, is de overheidsbijdrage aan de Nederlandse film een lachertje. 'Het toont aan dat de animo voor film als culturele bijdrage als onbelangrijk wordt gezien. In een westerse samenleving die doordrenkt is van bewegend beeld, is dit een grove miscalculatie.'

Er moet dus geld bij. Daarvan is iedereen wel overtuigd. Zeker nu het filmstimuleringsbeleid, dat vijf jaar geleden succesvol van start ging, per januari 2005 wordt stopgezet, vreest de sector dat het de broekriem te hard zal moeten aanhalen. Niet alleen de gunstige belastingaftrek voor particuliere investeerders (de zogeheten cv-maatregel) komt te vervallen, ook de subsidie voor telefilms houdt op. 'Als er geen alternatief wordt geschapen, belanden we weer onder aan de rij', zegt Doreen Boonekamp in dit nummer, 'alleen Griekenland laten we dan nog onder ons.' Net nu de Nederlandse film, na jaren sappelen, eindelijk trots op films als **Karakter**, **Antonia**, **Minoes**, **Van God Los** of **De Tweeling** durft te zijn en zich met een marktaandeel van 13,6 procent heeft teruggevochten naar de top van de lokale filmindustrieën, zoals Saskia Legein in dit nummer constateert.

Wat te doen? Den Haag moet ervan overtuigd worden dat film als kunstvorm ook geld mag kosten, meent Rudolf van den Berg, voorzitter van het Dutch Directors Guild. Dat wil zeggen dat men bereid moet zijn een bioscoopkaartje beduidend meer te subsidiëren dan nu het geval is, waardoor het bedrag iets meer in de buurt van de subsidie op een kaartje voor toneel of opera komt. Want geldgebrek blijft volgens alle makers van kwaliteitsfilms die in deze **Boekman** aan het woord komen, de voornaamste reden waarom het de Nederlandse film niet lukt om de internatio-

nale top te bereiken. Pas als Den Haag de filmsector als kunstveld serieus gaat nemen, zal het lukken een 'volwassen filmindustrie op poten te zetten', meent ook documentairemaker Merlijn Passier (**De tranen van Castro**). Maar Den Haag is zo veranderlijk als het weer, verzucht Saskia Legein. 'De sector kan zich beter inspannen om alternatieven te vinden. Europese steunmaatregelen, buitenlands fiscaal voordeelkapitaal, maar vooral ook de commerciële omroepen en de bioscopen moeten uitkomst bieden totdat de politieke opvolger van de cv-constructie gestalte krijgt.' Carolien Croon van de Nederlandse Vereniging van Speelfilmproducenten stelt dat 'overall in Europa marktkapitaal wordt aangetrokken via een vorm van fiscaal voordeel waarmee je de risico's van de investeerders afdicht.'

Films maken zal evenwel altijd een laveren tussen artistieke autonomie en financiële afhankelijkheid blijven. Als aankomend filmregisseur moet je beschikken over eindeloos veel geduld, een groot doorzettingsvermogen en een hele lange adem, blijkt uit het openingsartikel van Marja Pruis. Gemiddeld duurt het ruim vijf jaar om een film te maken, waarvan de meeste tijd niet met filmen, maar met het rond krijgen van de financiering heen gaat. Sluitpost op de begroting is overigens meestal het salaris van de filmregisseur zelf. Uit het onderzoek dat het Dutch Directors Guild liet uitvoeren, en dat in dit nummer door Dorothee Verdaasdonk wordt geëvalueerd, blijkt dat dertig procent van de Nederlandse regisseurs amper of niet kan rondkomen van het werk. Bij de documentairemakers is het nog erger gesteld: slechts een op de tien kan van zijn of haar werk leven. Daarnaast zijn de regisseurs ontevreden over de continuïteit in de beroepsuitoefening: er is nooit zekerheid van werk op de lange termijn. Een veelgehoord verwijt is dat de publieke omroepen het ook steeds meer af laten weten. Er komen steeds minder opdrachten voor drama van enige kwaliteit en de publieke omroepen zetten zich onvoldoende in om deze situatie te verbeteren.

En toch blijft het vak filmregisseur lonken. Het verlangen om op het witte doek verhalen te vertellen, is blijkbaar erg sterk. Ook de ervaring dat alle aspecten van het vertellen samenkomen – verhaallijnen, visuele beeldvorming, muziek –, blijkt een belangrijke motivatie met het vak door te gaan, stellen de door Pruis geïnterviewde regisseurs. 'Als regisseur ben je alles', zegt Eddy Terstall, 'fotograaf, psycholoog, schrijver en verhalenverteller.' 'Als het echt lukt, is film een medium dat al je zintuigen overspoelt', meent Nicole van Kilsdonk. 'Mijn hart gaat nog steeds sneller kloppen als in de bioscoop het licht uitgaat.'

In hoeverre de Nederlandse filmharten in de toekomst sneller kunnen blijven kloppen, hangt niet alleen van de inzet en het talent van deze regisseurs af, maar is in sterke mate afhankelijk van de wil en de creativiteit van zowel de filmsector als het ministerie van OC&W om tot een sterk, alternatief filmstimuleringsbeleid te komen.